

Landbruks- og
matdepartementet

Forslag til forskriftsendringer som følge av overgang fra målprissystem til volummodell melk

Høringsnotat av 27. august 2024

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1. Hovedelementer i høringsforslaget	3
2. Bakgrunn	4
2.1. Målprissystemet for melk.....	4
2.2. WTO-forpliktelsen om internstøtte (AMS).....	5
2.3. Partssammensatt arbeidsgruppe om tilpasning til WTO-avtalen	7
2.4. Jordbruksoppgjøret 2024.....	8
2.5. Innspillsmøter i forkant av høringen	9
3. Volummodell melk.....	9
3.1. Koordinering av tidspunkter.....	10
3.2. Kontroll innenfor markedsordningen for melk	11
4. Ny forskrift om volummodell melk.....	12
4.1. Frister for fastsettelse av PGE og prisløype	12
4.2. Maksimalt årlig kvantum for innlegging på reguleringslager.....	13
4.3. Merknader til de enkelte bestemmelsene i forskriften	14
5. Forskrift om administrative tollnedsettelse (FAT).....	14
5.1. Øvre prisgrense	15
5.2. Merknader til endringer i FAT	15
6. Prisutjevningsforskriften	16
6.1. Likviditeten i prisutjevningsordningen	16
6.2. Merknader til endringer i prisutjevningsforskriften	18
7. Avtale om administrativt og regnskapsmessig skille	18
8. Administrative og økonomiske konsekvenser.....	18
9. Videre utredninger.....	19

1. Innledning

I jordbruksoppgjøret 2024 ble avtalepartene enige om endringer i markedsordningen for melk, som gjør at Norge vil overholde sine AMS-forpliktelser. Endringen medfører en avvikling av målprissystemet for melk og innføring av volummodell melk. Som en oppfølging av dette foreslår Landbruks- og matdepartementet ny forskrift om volummodell melk som regulerer fristene for fastsettelse av planlagt gjennomsnitt engrospris (PGE) og som fastsetter maksimalt årlig kvantum for innlegging av varer på reguleringslager. Vedlagt dette høringsnotatet følger utkast til forskrift om volummodell melk (vedlegg 1).

Departementet foreslår også endringer i forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative nedsettelse av tollavgiftssatser for landbruksvarer (FAT) og forskrift 29. juni 2007 nr. 832 om prisutjevningsordningen for melk (prisutjevningsforskriften). Vedlagt dette høringsnotatet følger utkast til forskrift om endring av forskrift om administrative nedsettelse av tollavgiftssatser for landbruksvarer (vedlegg 2) og forskrift om prisutjevningsordningen for melk (vedlegg 3).

Det legges opp til at ny forskrift og forskriftsendringene trer i kraft 1. november 2024, samtidig som målprisen for melk avvikles. I henhold til protokollen fra jordbruksforhandlingene og Stortingets behandling av proposisjonen om oppgjøret, skal jordbruksavtalen oppdateres med et eget punkt om volummodell melk før ny prismodell kan gjøres gjeldende fra 1. november. En skisse til hvordan dette punktet vil se ut følger som vedlegg 4.

1.1. Hovedelementer i høringsforslaget

Forslaget til endringer er:

- Fristen for fastsettelse av PGE og maksimalt årlig kvantum for innlegging på reguleringslager reguleres i egen forskrift.
- Flytting av melk fra kapitlet om varer under jordbruksavtalens målprissystem i FAT til kapitlet om varer under volummodellen.
- Justering av formålet i prisutjevningsforskriften.

Innføring av volummodell melk medfører at regelverk Omsetningsrådet fastsetter må endres. Dette sender Omsetningsrådet på egen høring.

Departementet viser for øvrig til proposisjonen om jordbruksoppgjøret (prop 105 S 2023-2024) der det ble varslet at departementet vil sette i gang et arbeid med sikte på forbedringer av ulike elementer markedsordningen for melk, jf pkt 9.

2. Bakgrunn

2.1. Målprissystemet for melk

Målprisen på melk danner utgangspunktet for melkebondens inntekter av salg av melk. Systemet gjelder for både ku- og geitemelk. Flere ordninger vil samtidig påvirke muligheten for å oppnå målpris, og bidra til å sikre salgsvolum og andre inntekter. Disse er prisutjevningsordningen for melk (PU), pristilskudd over jordbruksavtalen, markedsreguleringen og kvoteordningen for melk. Samlet utgjør disse ordningene markedsordningen for melk. Samtidig er tollvernet en viktig forutsetning for at politikken i melkesektoren skal fungere etter intensjonene.

Målprisen på melk har blitt fastsatt i jordbruksavtalen, og gjelder for en definert kvalitet av rå melk, også kalt representantvare.¹ Målprisen er den prisen man forutsetter at jordbruket kan oppnå i et balansert marked, og utfra tollvernet og de markedsreguleringsmuligheter som er til disposisjon. I tillegg til at målprisen er med på å sette rammene for inntektsmulighetene til melkebondene, er den også en maksimalpris. Dette gir stor grad av forutsigbarhet i alle ledd i verdikjeden og skjermer meieriindustrien og forbruker mot en ytterligere prisøkning på råvaren.

Målprisen på melk er fra 1. juli 2024 til og med 31. oktober 2024 6,54 kr per liter. Målprisen er fastsatt på råvarenivå for ku- og geitemelk, og gjelder for engrosomsetning av uforedlet melk av representantvare. Noteringssted er der melk passerer, eller der melk ved direkte viderelevering til annet meieri, normalt ville passert, basismeieri definert i innfraktordningen i PU. Prisnoteringen skal omfatte melk som foredles av Tine SA og melk som Tine SA selger uforedlet til andre. Tine SA, som markedsregulator, rapporterer noteringspriser løpende til Landbruksdirektoratet.

Jordbruksorganisasjonene har gjennom jordbruksavtalen påtatt seg ansvaret for å holde den gjennomsnittlige noteringsprisen på melk gjennom avtaleåret på eller under målprisen. Tine SA, som markedsregulator, kan variere noteringsprisen fra uke til uke. De prognoserer en prisløype for avtaleåret og informerer om denne. Eventuelle endringer i forhold til prognosen varsles minst to uker før hver prisendring.

Tine SA rapporterer ukentlige fakturerte mengder og beløp på alle salg de har av uforedlet melk per aktør, inkludert egen foredlingsvirksomhet. På denne måten er Landbruksdirektoratet både i stand til å se om noteringsprisen ligger over øvre prisgrense og om den gjennomsnittlige noteringsprisen for avtaleåret er i tråd med jordbruksavtalens prisbestemmelser. Direktoratet kan gjennom denne rapporteringen også påse at alle meieriaktører har lik pris på melken i samme uke.

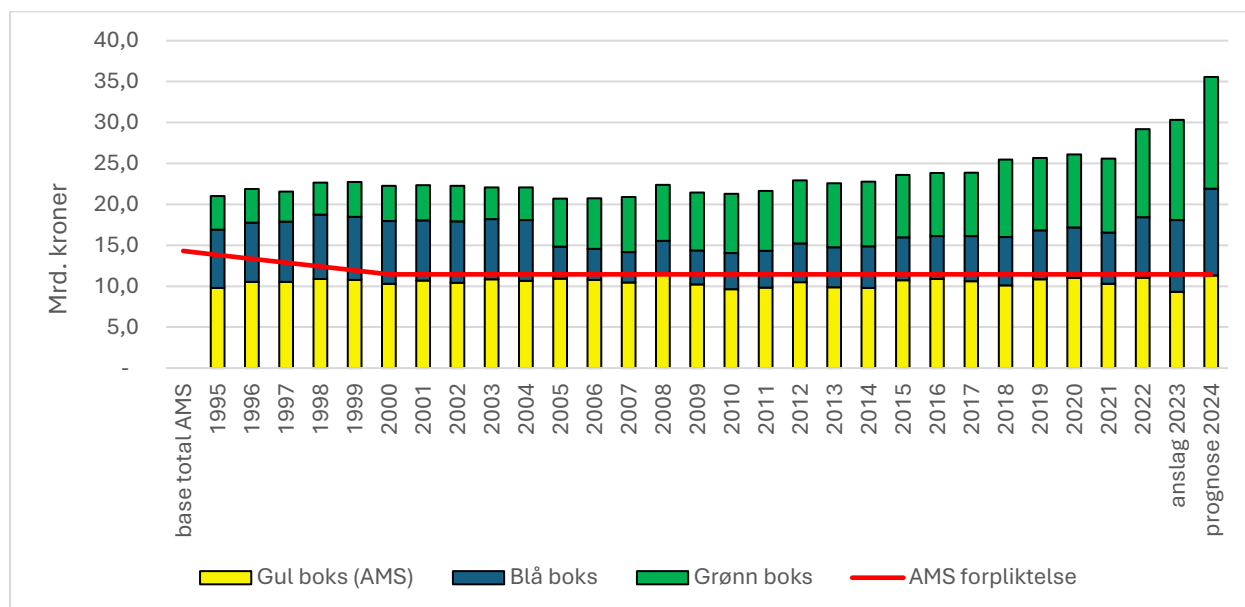
¹ Representantvaren er ku- og geitemelk som oppfyller kravspesifikasjonen for rå melk under forsyningsplikten.

2.2. WTO-forpliktelsen om internstøtte (AMS)

Landbruksavtalen i WTO legger begrensninger for hvor mye Norge kan støtte landbruket. Støtte som faller inn under definisjonen av subsidier i WTO-subsidieavtalen (SCM), kalles i landbruksavtalen for internstøtte. I landbruksavtalen er internstøtten delt opp i tre deler («bokser»). Disse er:

- gul støtte, også kalt handelsvridende støtte
- blå støtte, som også er handelsvridende, men underlagt produksjonsbegrensende programmer
- grønn støtte, som ikke er handelsvridende

Gjennom WTO-landbruksavtalen har Norge forpliktet seg til ikke å overstige 11,449 mrd. kr i samlet gul støtte eller «Current Total Aggregate Measurement of Support» (AMS). Blå og grønn støtte har ikke tilsvarende begrensninger. Gjennom notifisering til WTO rapporterer Norge detaljert hvor mye støtte som gis innenfor hver av gul, blå og grønn «boks». Figur 1 viser hvor mye som er notifisert innenfor hver boks siden avtalen trådte i kraft i 1995, samt AMS-forpliktelsen.

Figur 1: Notifisert støtte i gul, blå og grønn boks 1995-2022, med anslag for 2023, og prognose for 2024, samt Norges AMS-forpliktelse.

Innenfor gul boks notifiseres det spesifikt støtte per produksjon. Tabell 1 viser Norges beregnede AMS for 2022, fordelt på produksjoner og ikke-produktspesifikk gul støtte. Tabellen viser også tall for produksjonsverdien av enkeltproduksjoner og produksjonsverdien av samlet norsk jordbruksproduksjon.

Der hvor verdien av produktspesifikk støtte ikke overgår 5 prosent av produksjonsverdien til det relevante produktet, skal denne støtten ikke beregnes inn i AMS. Dersom verdien av ikke-produktspesifikk støtte ligger under 5 prosent av samlet verdi av norsk jordbruksproduksjon,

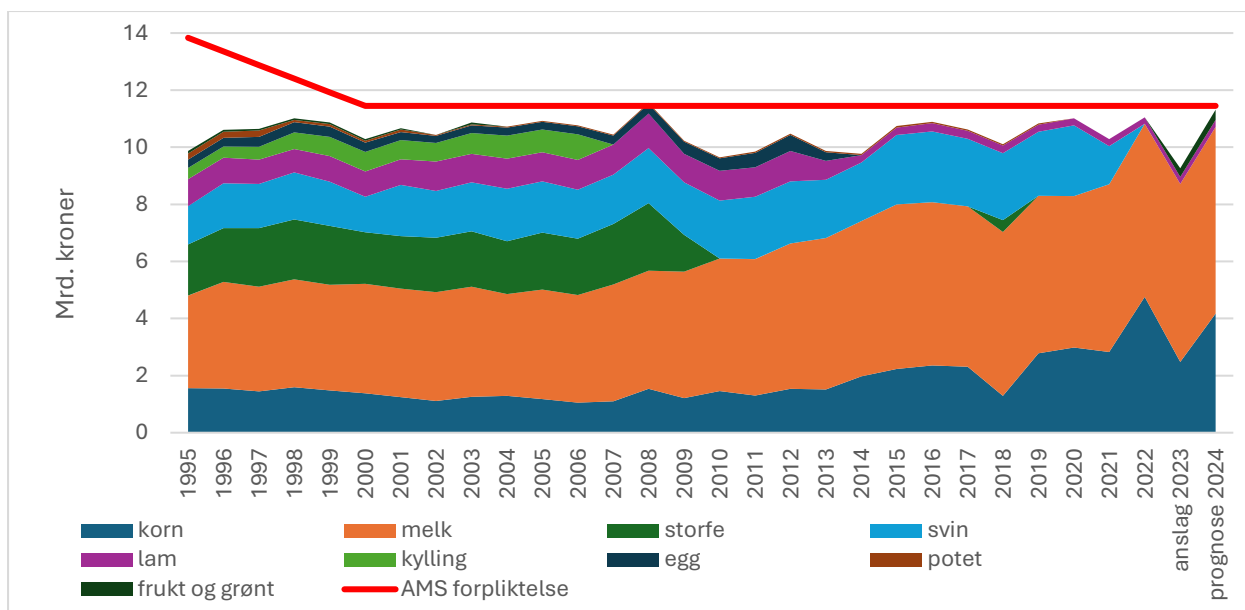
skal denne støtten ikke beregnes inn i AMS.² Overstiger den 5 prosent, skal derimot hele beløpet telles med i total AMS.

Tabell 1: Norges AMS for 2022

Description of basic products (including non-product specific AMS)	Product specific AMS NOK, million	Value of production NOK, million	Support as a % of value of production	Current Total AMS NOK, million
Wheat	1435.95	1819.6	78.92%	1435.95
Barley	2038.74	2574.8	79.18%	2038.74
Oats	996.89	1236.7	80.61%	996.89
Rye	190.8	232	82.24%	190.8
Oilseeds	96.16	163.3	58.89%	96.16
Milk	6061.05	8962.4	67.63%	6061.05
Sheep	229.8	1209.9	18.99%	229.8
Fruit, berries, vegetables	226.8	4912.9	4.62%	0 (de minimis)
Pork	26.1	4410.8	0.59%	0 (de minimis)
Beef	152.6	5743.2	2.66%	0 (de minimis)
Poultry	2.4	2923.1	0.08%	0 (de minimis)
Eggs	20.6	1378	1.49%	0 (de minimis)
Potatoes	51.4	1093.8	4.70%	0 (de minimis)
Non-product-specific AMS	747.2	47734	1.58%	0 (de minimis)
Total				11049.39

Hovedandelen av Norges gule støtte kommer som markedsprisstøtte gjennom bruken av målpriser. Det beregnes et støttenivå med utgangspunkt i differansen mellom målpris og en historisk referansepris, multiplisert med produksjonsvolum. Figur 2 viser utviklingen i notifisert AMS per produktområde. Den reflekterer innføringen av referanseprismodellen for kylling i 2007, innføringen av volummodellen for storfe fra 1. juli 2009, innføringen av volummodell for sau/lam og egg fra 2013 og innføringen av volummodellen for svin i 2021. For disse produksjonene notifiseres ikke lenger AMS med den markedsprisstøtten som målprisen utgjorde.

² Dette er i henhold til WTO Landbruksavtalen art. 6.4 (a).

Figur 2: Notifisert støtte innenfor gul boks fordelt per produkt 1995- 2022, anslag for 2023 og prognose for 2024, samt Norges AMS-forpliktelse.

I 2022 utgjorde markedsprisstøtte for korn og melk en stor andel av Norges AMS. Samlet AMS var 11,049 mrd. kr. Årsaken til den høye AMS-en var store kornavlinger. Tidligere prognoser for 2024 viser at man, med mindre man går bort fra målpris på melk i løpet av 2024, vil overstige Norges AMS-forpliktelse.³ I figur 2 er resultatet av årets jordbruksforhandlinger (herunder den vedtatte avviklingen av målpris for melk fra 1. november) lagt inn i en prognose for AMS.⁴ Den viser en samlet prognosert AMS for 2024 som er innenfor Norges forpliktelse på 11,449 mrd. kroner.

Som det fremgår av tabell 1, er Norges AMS nær taket, og det er begrensede muligheter for videre målprisutvikling fra 2024. Det følger av Norges folkerettslige forpliktelser at det må gjøres tiltak for at taket ikke skal overskrides. Jordbruksavtalepartene besluttet i jordbruksoppgjøret 2023 at målprissystemet på melk eller korn måtte avvikles. Det er dermed ikke noe alternativ å videreføre dagens ordninger (nullalternativet).

2.3. Partssammensatt arbeidsgruppe om tilpasning til WTO-avtalen

I etterkant av jordbruksforhandlingene i 2023 ble det oppnevnt en partssammensatt arbeidsgruppe, som skulle lede et arbeid med å utrede endringer i markedsordningen for melk og korn i lys av WTO-avtalens begrensninger for internstøtte. Gruppen ble oppnevnt 14. juni 2023 med grunnlag i protokoll fra jordbruksavtalen 2023-2024, jf. Prop. 121 S (2022-2023).

I tråd med mandatet for arbeidsgruppen, ble det nedsatt to separate faggrupper, én for korn og én for melk. Faggruppene ble ledet av Landbruksdirektoratet, som også hadde sekretariats-

³ jf. kap. 2.1 i rapporten fra den partssammensatte arbeidsgruppen avgitt 1. februar 2024.

⁴ Prognosen forutsetter kornavling som er lik gjennomsnittet fra årene 2014-2017 og 2019-2022 og et melkevolum i samsvar med Tine SAs prognose per april 2024.

ansvaret. I henhold til mandatet skulle faggruppen utrede aktuelle alternativer til målpris-systemet som reduserer AMS. Gruppen vurderte de direkte konsekvensene av modellene sett i relasjon til øvrige elementer i markedsordningen og markedene. Man skulle også utrede hvordan endringen ville kunne påvirke utviklingen i mottaks- og foredlingsledd og utviklingen i jordbrukssektoren mer generelt, samt vurdere hvordan prissystemene vil kunne påvirke mulighetene for å nå de fire landbrukspolitiske hovedmålene. Begge faggruppene avga sine rapporter til den partssammensatte arbeidsgruppen den 1. desember 2023.

Faggruppe melk besto av fagpersoner fra ulike ledd i verdikjeden for melk og meieriprodukter:

- Tine SA/Norsk melkeråvare
- Tine SA
- Uavhengige meieriers landsforening (UML)
- RÅK-industrien
- Norges Bondelag
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Faggruppe melk utredet og vurderte fire alternative prismodeller som et alternativ til målpris på melk:

- Produktprismodellen
- Volummodell
- Referanseprismodell
- Kombimodell

Den partssammensatte arbeidsgruppen satte opp prioriteringer til valg av modell i jordbruksforhandlingene, og avga rapport den 1. februar 2024. Rapportene kan leses på [regjeringen.no](https://www.regjeringen.no).

2.4. Jordbruksoppgjøret 2024

Avtalepartene var i jordbruksoppgjøret 2024 enige om at volummodell melk er den prismodellen utenom målpris som best bidrar til forutsigbarhet i sektoren, og som gir mulighet til å gjennomføre en aktiv landbrukspolitikk som bygger opp om melkeproduksjonens viktige rolle for å nå landbrukspolitiske mål om matsikkerhet, verdiskaping og landbruk over hele landet. Partene la til grunn at endringen i seg selv ikke skal føre til endrede priser til bonde, industri eller forbruker, men at en overgang til et mer markedsbasert prissystem ville gi noe større usikkerhet om prisutvikling og prisvariasjon enn målprismodellen har gitt. Partene ble på den bakgrunn enige om at melk overføres fra et målprissystem til en volummodell fra 1. november 2024, fordi det er kun endringer i denne sektoren som vil gi en substansiell reduksjon av AMS.

Jordbruksoppgjøret 2024 ble vedtatt av Stortinget 21. juni 2024, jf. Prop. 105 S (2023–2024) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet.

2.5. Innspillmøter i forkant av høringen

Etter at protokollen fra jordbruksforhandlingene forelå har Landbruksdirektoratet, som ledd i forberedelse av dette høringsnotatet, organisert innspillmøter med aktører i bransjen.

Direktoratet har hatt møter med deltakerne i faggruppe melk, Tine SA/Norsk melkeråvare, aktører i PU, representanter for NHO Service og Handel og Virke, Forbrukerrådet og Konkurransetilsynet. Direktoratet har gjennom dette fått innspill fra aktører som er til stede i de ulike leddene i verdikjeden, og som berøres av endringen.

Organisasjonene har vært særlig opptatt av behovet for forutsigbarhet og tillit i det nye systemet. Det er i den forbindelse trukket frem behovet for koordinering av tidspunkter og lengre varslingsperioder for satsene i PU, og behov for klare kriterier for Tine SAs prissetting. Øvre prisgrense har også vært tema i møtene, i tillegg til bekymring for svekkelse av forbruker- og produsentvernet. Det trekkes også frem behovet for en helhetlig gjennomgang av markedsordningen for melk og at volummodell melk bør evalueres etter noe tid.

I innspillmøtene ble også forsyningsplikt og forsyningsikkerhet trukket frem. Prioriteringsreglene i markedsreguleringsforskriften påvirker særlig aktørene som produserer og bruker melkepulver. Innføring av volummodell melk medfører ingen endringer i forsyningsplikten eller prioriteringsreglene som gjelder ved underskudd av melk.

3. Volummodell melk

Volummodell melk bygger på det eksisterende systemet for egg og kjøtt (storfe, lam og svin), og innebærer en ordning helt uten administrert pris som notifiseres som internstøtte. Modellen innebærer at Tine SA fortsatt er markedsregulator med ansvar for markedsbalansering samt mottaks-, forsynings- og informasjonsplikt til markedet om vurderinger og tiltak som gjøres i kraft av reguleringsansvaret. Volummodell melk gjelder både ku- og geitemelk.

Rammene for prissystemet fastsettes i jordbruksavtalen før ikrafttredelse. Plikten Tine SA har til å rapportere priser for representantvaren på noteringspunktet vil videreføres. I jordbruksforhandlingene pekte partene på fire hensyn som skal legges til grunn ved fastsettelse av PGE: Norsk melks konkurransekraft, produksjonsvolum, produsentøkonomi og målet om landbruk i hele landet. Dette vil fremgå av skisse til hvordan dette skal utformes i jordbruksavtalen, jf. vedlegg 4.

Tine SA fastsetter PGE og planlagt prisløype for noteringspris. PGE/noteringspris fastsettes for rå ubehandlet melk til foredling. Det vil si at rå ubehandlet melk er representantvare i volummodell melk, slik den var i målprismodellen.

Kvoteordningen på melk videreføres uten endringer som følge av ny prismodell. Kvotene, som fastsettes av Landbruks- og matdepartementet, henger tett sammen med utviklingen i markedet for meieriprodukter. Kvotefastsettelsen vil være et viktig premiss for prisdannelsen på melk.

Tine SAs prognoseansvar videreføres slik det har vært under målprismodellen. Selskapet skal levere prognoseinnspill til Landbruks- og matdepartementet i forbindelse med den årlige

fastsettelsen av forholdstall i kvoteordningen i november, og innspill til melk- og biprodukt-anvendelsen til Landbruksdirektoratet i forbindelse med årlig satsfastsettelse i PU i februar. Tine SAs ansvar for prognoser etter markedsreguleringsregelverket videreføres.

Avtalen mellom Tine SA og staten ved Landbruksdirektoratet om regnskapsmessig og administrativt skille videreføres ved overgangen til ny prismodell.

Tine SA har, gjennom sin dominerende stilling i råvaremarkedet (93 prosent), forutsetninger for å sørge for at den PGE som settes også er den prisen som oppnås i markedet. Prissystemet er rammet inn av hensyn til øvrig industri og ledd senere i verdikjeden, f.eks. ved at det er fastsatte tidspunkter for prisendringer. Bestemmelsene i prissystemet vil begrense Tine SAs mulighet til å variere prisen gjennom perioden.

3.1. Koordinering av tidspunkter

Nytt forholdstall i kvoteordningen for melk, ny omsetningsavgift og nye RÅK-tilskuddssatser gjelder fra 1. januar hvert år. Også markedsreguleringen følger kalenderåret. I målprismodellen har ny målpris vært gjeldende fra 1. juli sammen med nye PU-satser.

I innspillmøtene har flere aktører trukket frem behov for å se de ulike tidspunktene i en sammenheng, særlig med hensyn til forhandlingene med dagligvarekjedene, og utfordringer med justeringer av pris flere ganger i året.

PU-satser

Etter avvikling av målpris er ikke formuleringen i formålsparagrafen i PU knyttet til målpris lenger relevant. Etter omleggingen til volummodell melk vil dermed formålet med PU være å regulere prisdifferensieringen av melk som råvare til ulike anvendelser, og samtidig utjevne melkepris til produsent uavhengig av melkeanvendelse og lokalisering av produksjonen, jf. punkt 6 under. PU-satsene vil settes blant annet på historisk volumgrunnlag og utvikling i markedsforholdene for de ulike pris- og biproduktgruppene. PU kan dermed forvaltes relativt likt med en volummodell som i målprissystemet. Selv om PGE skal settes to ganger i året, anser departementet det ikke som nødvendig å legge opp til at PU-satsene også skal fastsettes med samme intervall.

Det er også pekt på et behov for lengre varslings tid (tiden mellom fastsettelsen av satser og iverksettelsen av dem) for satsene i PU. Lengre varslings tid kan bidra til økt forutsigbarhet, og vil gi meieriselskapene lengre tid til å prosessere og beregne nye priser på sine melkeprodukter. Under målprismodellen har man fastsatt satsene etter at jordbruksavtalen er ferdigbehandlet av Stortinget.

Hensynet til lang varslings tid må veies opp mot en forsvarlig forvaltning av ordningen. I satsberegningen i PU benytter direktoratet mest mulig oppdatert markedsinformasjon og historiske data som gjør det mulig å sammenligne kalenderår bakover i tid. Prosessen med å oppdatere satser starter i januar hvert år. Et utgangspunkt for satsberegningen er samme volumgrunnlag som i kvoteordningen slik dette er fastsatt i kvotedrøftingene i november hvert år. I tillegg benyttes innrapporterte volum fra meieriselskapene for foregående kalenderår, som er ferdig innrapportert 15. januar. En tredje parameter er etterspørselsprognoser som er tilgjengelig i første halvdel av februar. Landbruksdirektoratet utarbeider deretter en

landsprognose for volumgrunnlaget i PU, som sendes til aktørene i PU i midten av februar med én ukes frist for innspill. Nye PU-satser sendes på høring i slutten av mars eller starten av april. Med sju ukers høring gir dette en høringsfrist i siste halvdel av mai. Nye satser fastsettes normalt innen 15. juni.

Satsfastsettelsen i PU er godt innarbeidet og lagt opp ut fra når data er tilgjengelig. Dette gjør det krevende å fremskynde prosessen. Dersom satsene skal fastsettes tidligere enn i dagens ordning, vil også satsgrunnlaget være mindre oppdatert. Dette vil innebære en økt risiko for ordningen fordi det gir større usikkerhet ved volumgrunnlaget samlet og fordelingen per pris- og biproduktgruppe. Lengre varslingstid kan dermed gi behov for økt likviditet i PU. Det kan også føre til at satsene må endres midt i perioden, noe som kan gi noe mindre forutsigbarhet.

Virkningsdato for PU-satser den 1. januar vil gi best mulig samsvar mellom volumgrunnlaget i ordningen og volumgrunnlaget i kvoteordningen. Dette forutsetter at nye forholdstall i kvoteordningen fastsettes i tide til at nytt volumgrunnlag kan benyttes i satsberegningen i PU, og at kvotedrøftingene for neste kalenderår dermed må foregå i august. Virkningsdato 1. januar betyr også at det historiske datagrunnlaget blir dårligere ettersom kalenderår ikke kan benyttes i like stor grad.

Departementet foreslår at virkningsdato for PU-satsene videreføres som 1. juli og at endret virkningsdato eventuelt vurderes nærmere på et senere tidspunkt, jf. punkt 9 under.

RÅK-tilskudd

I innspillmøtene er det også trukket frem at tidspunktet for RÅK-tilskuddssatsene også bør koordineres mot tidspunktene for ny PGE-periode. RÅK-tilskuddssatsene gjelder, som den klare hovedregel, fra årsskifte hvert år. I 2023 endret departementet satsene også fra 1. juli som følge av betydelig endrede markedsforhold. Satsene fastsattes på bakgrunn av oppdaterte og dokumenterte priser på bestemte råvarer til næringsmiddelindustrien i Norge og på verdensmarkedet. Fremtidig prisutvikling i både internasjonale og nasjonale markeder er ikke vektlagt i beregningsmodellen, kun aktuelle og historiske priser.

Departementet vurderer det slik at satsene i RÅK-tilskuddsordningen fortsatt kan fastsettes én gang i året med virkning fra årsskiftet. Det vises imidlertid til at man unntaksvis har endret satsene dersom prisgrunnlaget eller andre markedsmessige forhold har endret seg betydelig i løpet av året. Når det gjelder lengre varslingstid, må dette – som for PU – vektles mot behovet for å benytte mest mulig oppdatert grunnlag for beregning av satsene. Det har vært et uttrykt ønske fra industrien at man benytter grunnlag som ligger tettest mulig opptil iverksettelsestidspunktet. På bakgrunn av dette legger departementet til grunn at prosessen i forkant av nye RÅK-tilskuddssatser gjennomføres som tidligere.

3.2. Kontroll innenfor markedsordningen for melk

Konkurransetilsynet følger dagligvaremarkedet, herunder meierimarkedet, tett. Tilsynet har mellom 2008 og 2022 overvåket Tine SAs bruttomarginer gjennom en særskilt overvåkningsordning. Etter en nærmere vurdering orienterte Konkurransetilsynet i 2022 om at Tine SA ikke lenger skal rapportere inn tall til overvåkningsordningen. Dette med bakgrunn i at det over lengre tid hadde vært få eller ingen produkter som bryter kritisk verdi og at produktene

som bryter kritisk verdi hadde blitt vurdert nærmere uten at det har blitt funnet grunnlag for å foreta nærmere undersøkelser. Overvåkningsordningen hadde heller ikke ført til saker om overtredelse knyttet til Tine SAs prissetting i meierisektoren.⁵

Flere har i innspillsmøtene understreket betydningen av forutsigbarhet og tillit til Tine SAs rolle i den nye modellen. Tine SA skal sette en prisambisjon i form av en PGE, og det er viktig at ordningen har legitimitet og tillit. Departementet understreker behov for samtidig tilgang til markeds- og prisinformasjon og for kontroll av systemene rundt dette. Det vises videre til betydningen av den øvrige kontrollen av virkemidlene i markedsordningen for melk.

Landbruksdirektoratet følger opp og gjennomfører risikobaserte kontroller av ordninger og virkemidler direktoratet forvalter innenfor markedsordningen for melk, deriblant PU, noteringspris og avtalen om administrativt og regnskapsmessig skille (se kap. 7 under).

Omsetningsrådet skal føre tilsyn med at markedsregulator følger opp vedtak fra rådet. Dette gjelder pliktene og rettighetene etter rammeforskriften og regelverket for markedsreguleringen. Dette arbeidet vil videreføres etter overgangen til volummodell melk.

4. Ny forskrift om volummodell melk

Tine SA skal i volummodell melk fastsette PGE og tilhørende prisløype innen gitte frister. Av hensyn til kjøperne av rå melk på forsyningsplikten, er det behov for å regulere disse fristene nærmere. Dette også for å bidra til forutsigbarhet for markedet generelt. Departementet foreslår å regulere disse fristene og maksimalt årlig kvantum for innlegg på reguleringslager i en ny forskrift om volummodell melk som hjemles i lov 10. juli 1936 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 14.

4.1. Frister for fastsettelse av PGE og prisløype

Tine SA skal fastsette PGE og planlagt prisløype for noteringspris. Fastsettelse av PGE for 1. og 2. halvår skal skje innen henholdsvis 20. oktober og 20. april, og med utgangspunkt i PGE skal markedsregulator fastsette en tilhørende planlagt prisløype. Planlagt prisløype fastsettes innen 25. oktober og 25. april.

Fristen for fastsettelse av PGE er skjøvet frem sammenlignet med fristene som gjelder for kjøtt og egg. Departementet mener at en tidligere fastsettelse av PGE på melkeområdet vil bidra til forutsigbarhet i hele verdikjeden. Dette medfører videre at varslingstiden er omtrent lik begge halvår.

⁵ Se Landbruksdirektoratets rapport 47/2022 «Utredning av konkurransefremmende tiltak» punkt 2.2.3 på side 25.

Det er adgang til å redusere den gjennomsnittlige engrosprisen, sammen med tilhørende prisløype, samtidig med volumprognosene i mars og/eller september. Dersom det er nødvendig å kun endre prisløypen for å oppnå fastsatt gjennomsnittlig engrospris for prisperioden, skal dette varsles til de samme tidspunktene.

Kunngjøringen skal skje etter de regler som følger av markedsregulators informasjonsplikt. Vurderingene som blir lagt til grunn for fastsettelsen skal legges frem etter at prisen er gjort kjent.

4.2. Maksimalt årlig kvantum for innlegging på reguleringslager

For å overholde Norges AMS-forpliktelser, må det i volummodell melk fastsettes et maksimalt kvantum for reguleringsvarer som kan legges inn på reguleringslager per år finansiert med omsetningsavgift. Mens det under målprismodellen kunne legges ubegrenset med reguleringsvarer av ost, smør og pulver på reguleringslager, blir mengdene i volummodellen begrenset til et årlig kvantum basert på sesongvariasjoner av melkeproduksjonen i et balansert marked.

Årlig sesongvariasjon beregnet for årene 2013-2022 tilsvarer ca. 74 mill. liter kumelk og ca. 4 mill. liter geitemelk⁶. Reguleringsproduktene er hvitost-, tørrmelks- og melkefettprodukter (smør), og det er for disse produktene det skal settes et årlig tak. Brunost er reguleringsvaren for geitemelk. Reguleringsproduktene er fastsatt i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter punkt 8. Regneeksemplet under er forenklet for å synliggjøre lagerbegrensningen for proteinfraksjonen gjennom hvitost og SMP, og fettfraksjonen gjennom smør.

Proteinfraksjonen i kumelka lagres enten som hvitost eller tørrmelkpulver. Brukes hele volumet fra sesongvariasjonen på 74 mill. liter til produksjon av hvitost vil man årlig kunne legge inn på reguleringslager 7 100 tonn hvitost. Brukes derimot hele volumet til produksjon av skummetmelkpulver (SMP) vil det gi 6 500 tonn SMP. Begrensningen på reguleringslager av hvitost og SMP vil være felles på 7 100 tonn. Mengden SMP teller inn med en faktor på 1,1. Det vil si at mengden hvitost pluss mengden SMP multiplisert med 1,1 skal være mindre enn eller likt 7 100 tonn. Det kan videre, for fettfraksjonen, legges inn smør på reguleringslager innenfor et årlig tak på 3 800 tonn.

Brukes hele geitemelkvolumet på 4 mill. liter til produksjon av gudbrandsdalsost, G35, vil årlig mengde som kan legges inn på reguleringslager være 3 100 tonn. Brukes hele volumet til produksjon av ekte geitost, FG33, gir dette et tak på 410 tonn. Begrensningen på reguleringslager av brunostprodukter vil være felles på 3 100 tonn. Mengden av ekte geitost, FG33, teller inn med en faktor på 7,5. Departementet foreslår med bakgrunn i dette at det innføres separate kvantumsgrenser for fett- og proteinfraksjonene ut fra beregnet årlig sesongvariasjon i melkekurven på 74 mill. liter kumelk og 4 mill. liter geitemelk.

⁶ Detaljer om utregningen av taket fremgår av rapport fra faggruppe melk side 45 til 48.

4.3. Merknader til de enkelte bestemmelsene i forskriften

Til § 1 Formål

Formålet med forskriften er å regulere sentrale elementer i volummodell melk som ikke er regulert i annet regelverk.

Til § 2 Planlagt gjennomsnittlig engrospris og prisløype

Markedsregulator skal fastsette en PGE for rå melk hvert halvår. Med «melk» menes ku- og geitemelk. De to halvårsperiodene fremgår av forskriften, og er 1. januar til 30. juni og 1. juli til 31. desember.

Med utgangspunkt i PGE skal det fastsettes en planlagt prisløype.

PGE er bindende oppover per halvårsperiode, men kan settes ned en gang i løpet av halvårsperioden i samsvar med § 3 andre ledd første setning.

Til § 3 Frister

Til første ledd: Dersom fastsettelsesdatoen faller på en lørdag, en søndag eller en annen helligdag, settes fastsettelsesfristen til utgangen av nærmeste virkedag før fristen.

Til andre ledd: Markedsregulator kan redusere PGE en gang i løpet av halvårsperioden. Dette skal eventuelt kunngjøres samtidig som markedsregulator offentliggjør volumprognosene for mars og september. Ordlyden «mars og september» innebærer at i løpet av et kalenderår kan markedsregulator sette ned PGE i mars eller september, eller dersom det er behov kan PGE settes ned to ganger årlig i både mars og september.

Til tredje ledd: Kunngjøringen av PGE og tilhørende prisløype skal skje i tråd med markedsregulators informasjonsplikt. Dette innebærer at varslingen skal skje umiddelbart etter fastsettelsen jf. rammeforskriften § 2. Slik blir fristen for fastsettelse og kunngjøring av PGE den samme.

Til § 4 Grunnlaget for planlagt gjennomsnittlig engrospris

Det skal være åpenhet om vurderingene som ligger til grunn for fastsettelse av PGE. Markedsregulator skal derfor publisere disse vurderingene etter at PGE er fastsatt og kunngjort. Vurderingene skal legges frem for offentligheten uten ugrunnet opphold.

Til § 5 Maksimalt årlig kvantum for innlegging av varer på reguleringslager

Det innføres separate kvantumsgrenser for fett- og proteinfraksjonene. For proteinfraksjonen er begrensningen felles for pulver og ost jf. punkt 4.2 over. Hvilke varer som kan legges på reguleringslager er regulert i Omsetningsrådets regelverk.

Til § 6 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. november 2024, samtidig som målprissystemet på melk avvikles.

5. Forskrift om administrative tollnedsettelse (FAT)

Formålet med FAT er å legge til rette for import av landbruksprodukter som supplement til norsk produksjon ut fra hensynet til forbrukere og næringsmiddelindustri.

Forskriftens kapittel 2 regulerer generelt nedsatte tollavgiftssatser for landbruksvarer under jordbruksavtalens målprissystem. Som følge av innføringen av volummodell melk flyttes meieriprodukter fra kapittel 2 (målprisvarer) til kapittel 2a, som i dag omhandler generell nedsettelse av tollavgiftssatser for kjøtt av storfe, svin, sau og lam samt egg. Flyttingen innebærer ingen materielle endringer, og tolladministreringen vil skje som i dag.

I kapittel 2a tas det inn en egen bestemmelse om meieriprodukter, og det settes inn et nytt annet ledd i § 9b om øvre prisgrense. Meieriprodukter tas også ut av vareomfanget i vedlegg 1 og legges inn i vedlegg 1a.

5.1. Øvre prisgrense

Formålet med øvre prisgrense er primært å beskytte forbrukerne og øvrig industri mot store prisvariasjoner. I målprissystemet har øvre prisgrense for melk i henhold til jordbruksavtalen vært målpris + 5 prosent siden 2004. Dersom prisen på representantvaren overstiger øvre prisgrense to uker på rad, iverksettes tollavgiftsnedsettelse. I jordbruksforhandlingene i 2024 var partene enige om at Landbruks- og matdepartementet skulle fastsette øvre prisgrense for melk.

Bortfall av eksportstøtte fra 2020, samt et maksimalt årlig kvantum for innlegging av varer på reguleringslager innebærer at reguleringsmulighetene for markedsregulator er begrenset. Dette kan i seg selv tilsi at bruk av pris vil ha økt betydning for å balansere tilbud og etterspørsel.

Å øke den øvre prisgrensen for melk vil gi større mulighet til å håndtere prissvingninger i løpet av året. En høyere øvre prisgrense enn i dag vil kunne redusere behovet for reguleringslagring og bidra til lavere reguleringskostnader i tråd med formålet om at markedsreguleringen skal skje for lavest mulig kostnad. Økt øvre prisgrense vil også kunne gi større variasjon i råvareprisen for meieriselskapene gjennom året, noe som vil bedre mulighetene for å stimulere etterspørsel avhengig av tilgangen på melk. Avhengig av de ulike aktørenes mulighet til å tilpasse seg endrede priser med endrede volumer vil en økt øvre prisgrense kunne gi konkurransemessige konsekvenser for foredlingsleddet.

Departementet foreslår at øvre prisgrense for melk fastsettes til PGE + 5 prosent, som en videreføring av dagens system. PGE skal fastsettes to ganger i året, noe som medfører større fleksibilitet i prissettingen, og dermed kan benyttes til å utjevne sesongsvingningene i melkeleveransene. Hensynet til stabilitet og forutsigbarhet i verdikjeden ved overgangen fra målpris til volummodell melk, taler også for å videreføre øvre prisgrense på dagens nivå. Spørsmålet vil vurderes senere, jf. punkt 9.

5.2. Merknader til endringer i FAT

Til nytt § 9a tredje ledd

Det tas inn en egen bestemmelse om meieriprodukter. Bestemmelsen er den samme som i dag regulerer generell nedsettelse av tollavgiftssats for meieriprodukter i § 6.

Til § 9b

Generell nedsettelse av tollavgiftssats skal innrømmes dersom noteringspris i to påfølgende uker ligger over øvre prisgrense. For meieriprodukter skal øvre prisgrense fastsettes av Landbruks- og matdepartementet. Dette tas inn som en egen bestemmelse, i tillegg til nivået på øvre prisgrense, som jf. over foreslås til PGE + 5 prosent.

Endringene medfører også at kapitteloverskriften i kapittel 2a endres.

Til vedlegg 1 og vedlegg 1a

Meieriprodukter tas ut av vareomfanget i vedlegg 1 og legges inn i vedlegg 1a, som omfatter landbruksvarer som kan innvilges generell nedsettelse av tollavgiftssats etter kapittel 2a.

6. Prisutjevningsforskriften

Prisutjevningsordningen for melk regulerer prisdifferensiering av melk som råvare til ulik anvendelse. Den gir også melkeprodusenter mulighet for å oppnå målpris på melk, uavhengig av hva melken brukes til og hvor produksjonen er lokalisert.

Prisutjevningsordningen for melk videreføres med enkelte justeringer. Ordningen kobles ikke lenger til formålet om å oppnå målpris, men målet om utjevning av pris ut fra geografi samt utjevning mellom anvendelser videreføres. PU kan forvaltes relativt likt i en volummodell som i målprissystemet. Satsene i PU vil kunne settes basert blant annet på historisk volumgrunnlag for de ulike prisgruppene.

Produksjonsfløteverdien skal fortsatt fastsettes av Landbruksdirektoratet i satsforskriften. I innspillmøtene har flere stilt spørsmål ved om produksjonsfløteverdien, i henhold til WTO-forpliktelsene, fortsatt kan fastsettes av staten. Departementets slår fast at produksjonsfløteverdien ikke skal notifiseres som markedsprisstøtte, da verdien knytter seg til industrileddet og ikke påvirker pris i primærleddet. Prisen gjelder kun når det er definert overskudd av melkefett jf. markedsreguleringsforskriften § 5-3-2. Se for øvrig punkt 9 under.

6.1. Likviditeten i prisutjevningsordningen

Prisutjevningsordningen er en selvfinansierende ordning, der forholdet mellom innbetalt avgift og utbetalte tilskudd til enhver tid avgjør likviditeten i ordningen. Dersom det av hensyn til likviditeten i ordningen er nødvendig å redusere tilskudd/øke avgifter i løpet av året kan Landbruksdirektoratet under målprissystemet, pålegge markedsregulator å redusere prisuttaket tilsvarende. Adgangen er brukt en gang tidligere, i 2018, med virkning fra 1. januar 2019.

Likviditeten i ordningen skal sikre at de månedlige avregningene av meieriselskapene kan håndteres i den løpende forvaltningen. Utbetaling av tilskudd forutsetter at det er tilgjengelig midler. I tilfelle negativ likviditet, vil Landbruksdirektoratet ikke ha mulighet til å utbetale tilskudd. Prinsippet har vært at det er bonden som skal ta kostnaden ved likviditetsutfordringer i ordningen som oppstår i løpet av satsåret. Dette må ses i sammenheng med at PU er til for å sikre bonden lik pris uavhengig av anvendelse av melken og hvor den er produsert. Å ta ut økt prisuttak i markedet, innenfor et satsår, har ikke vært et alternativ i målprismodellen.

På lengre sikt vil kostnaden ved for lav likviditet medføre høyere avgifter og lavere tilskudd i pris- og biproduktgruppene i ordningen.

Innføring av volummodell melk innebærer at staten ikke skal fastsette prisen på rå melk, og at Tine SA har ansvar for å sette prisen. Det er departementets vurdering at staten ikke lenger kan be Tine SA redusere prisuttaket ved likviditetsutfordringer i PU.

Departementet vil først understreke at overgang til nytt mer markedsbasert prissystem, med potensielt noe større prisusikkerhet, medfører behov for en økt løpende likviditet i ordningen. Det vil også være behov for å øke likviditetsreserven dersom varslingsstiden mellom fastsettelse og iverksettelse av satsene skal økes sammenlignet med i dag, jf. punkt 3.1 over.

Hovedregelen må skal være at likviditeten i ordningen skal være god nok til å håndtere usikkerhet. Dersom det likevel oppstår kortsiktige likviditetsutfordringer er det unntaksvis et alternativ at PU låner midler fra Omsetningsrådets fond. Det vises til at omsetningsfondet lånte midlertidig fra fondet for prisutjevningsordningen for melk i 2018, da likviditeten i fondet for omsetningsavgift ikke var tilstrekkelig for at Landbruksdirektoratet kunne utbetale oppgjør for melkekvoter som ble kjøpt ved salgsrunden den høsten. Lån andre veien ble gjennomført i 2000, da prisutjevningsordningen for melk lånte midler midlertidig fra fondet for omsetningsavgift for melk.

Omsetningsrådets fond godtgjøres for rentetap for den perioden midlene lånes. Det kan benyttes samme rentesats som for innestående omsetningsmidler i bank. Dette forutsetter at fondet har tilstrekkelig midler til å foreta et slikt lån. Midlene vil måtte betales tilbake, slik at kostnadene ved dette vil inngå i felleskostnadene i PU og omfattes av beregningen av satser ved neste ordinære satsfastsettelse. Høyere avgifter og reduserte tilskudd som følge av lav likviditet vil belastes alle prisgrupper i PU.

Dersom det ikke er midler tilgjengelig for dette vil Landbruksdirektoratet gis adgang til å øke avgifter og redusere tilskudd for alle prisgrupper i PU når det er behov for det, slik at kostnaden for de kortsiktige likviditetsutfordringene belastes melkeanvendelsen (prisgruppene i PU). Dette kan medføre ekstraordinær endring av priser på meieriprodukter til norsk dagligvarehandel og andre av meieriselskaperes kunder.

Departementet understreker at adgangen skal være en ekstra sikkerhetsventil til bruk i ekstraordinære tilfeller, og at Landbruksdirektoratet har et ansvar for å sikre at den løpende likviditeten i ordningen er tilstrekkelig.

6.2. Merknader til endringer i prisutjevningforskriften

Til § 1

Henvisningen til at ordningen har som formål å gi melkeprodusenter mulighet til å kunne realisere jordbruksavtalens målpriser på melk fjernes. Formålet spesifiseres til å gi melkeprodusenter mulighet til å oppnå lik pris for melken uavhengig av melkeanvendelse og lokalisering av produksjonen.

7. Avtale om administrativt og regnskapsmessig skille

For å sikre at ulike aktører i meierimarkedet står overfor samme pris på melk som råvare, ble det innført et nytt målprissystem fra 1. januar 2004 med én samlet målpris på melk som råvare til foredling. Det ble også inngått en avtale mellom staten ved daværende Statens landbruksforvaltning (nå Landbruksdirektoratet) og Tine SA om et administrativt og regnskapsmessig skille mellom råvarehåndtering og øvrig virksomhet i Tine SA. Avtalen ble etablert som en del av endringene i markedsordningen for melk, som et av flere tiltak for å legge til rette for økt konkurranse i melkemarkedet.

I avtalen har Tine SA forpliktet seg til å opprettholde Norsk melkeråvare (tidligere Tine Råvare) som en egen økonomisk og administrativ enhet i konsernet. Norsk melkeråvare skal håndtere all omsetning av melk som råvare, og har i den forbindelse krav på å få dekket sine kostnader knyttet til denne håndteringen, herunder kapitalkostnader. Norsk melkeråvare har dermed ansvar for håndtering, inntransport og salg av melk som råvare til Tine SAs egen foredlingsvirksomhet og til andre meierier. Norsk melkeråvare har en viktig rolle i å forsyne alle aktørene med rå melk til like vilkår. Over- eller underskudd i Norsk melkeråvare skal avregnes mot produsent.

Avtalen er oppdatert to ganger etter 2004 som følge av navneendringer samt andre ikke-materielle endringer. Etter at avtalen ble oppdatert i 2012 er det foretatt navneendringer som ikke er implementert i avtalen. Tine SA har også gjennomført omorganiseringer som berører Norsk melkeråvare, i tillegg til at volummodell melk innføres.

Departementet viser til kap.3.2 over, og vil i den forbindelse be Tine SA og Landbruksdirektoratet vurdere om avtalen bør inkludere bestemmelser om informasjonsflyt og taushetsplikt om saker som omhandler Norsk melkeråvare og det administrative og regnskapsmessige skillet. Slike bestemmelser kan bidra til å øke tilliten til at det administrative og regnskapsmessige skillet er reelt. Eventuelle nye bestemmelser om dette bør ses i sammenheng med informasjonsplikten som følger av Omsetningsrådets regelverk, slik at man unngår å regulere samme spørsmål to steder.

8. Administrative og økonomiske konsekvenser

Departementet legger til grunn at de foreslåtte endringene i dette høringsnotatet ikke i seg selv vil føre til endrede priser til bonde, industri eller forbruker. Overgang til et mer markedsbasert prissystem vil imidlertid gi noe større usikkerhet om prisutvikling og prisvariasjon enn målprismodellen har gitt. Med de tiltakene det er lagt opp til i volummodell

melk mener departementet at denne usikkerheten vil være begrenset, og at den ikke vil endre markeds- eller konkurransemessige forhold i verdikjeden i særlig grad.

Aktørene i verdikjeden for melk må tilpasse seg et system der prisen på rå ubehandlet melk kan endres to ganger i året istedenfor én, dette vil kunne gi noe mer administrative byrder f.eks. i forbindelse med endringer av priser videre i verdikjeden.

Tine SA er pålagt et nytt ansvar som vil medføre en administrativ byrde, særlig i overgangen til nytt system. Tine SA må påregne noe økt ressursbruk til forberedelse av PGE og utarbeidelse av vurderinger (det såkalte grunnlagsdokumentet) som skal publiseres etter at prisen er gjort kjent.

Norsk melkeråvare rapporterer månedlig uketall for omsatte volumer melk og fakturerte beløp til Landbruksdirektoratet. Ut fra dette beregnes ukentlig noteringspris og gjennomsnittlig veid noteringspris for avtaleåret som sammenlignes med målpris. Etter overgangen til volummodell melk er det ikke noe som tilsier at denne praksisen bør endres. Volummodell melk innebærer mindre frihet til å fravike planlagt prisløype enn i målprismodellen. Slik sett vil det ikke være behov for hyppigere rapportering enn i målprismodellen.

Innføring av et maksimalt årlig kvantum for innlegging på reguleringslager vil kreve noe mer ressursbruk for Omsetningsrådet og Omsetningsrådets sekretariat. Kontroll av taket vil være noe mer komplisert for melk enn for kjøtt, da reguleringsproduktene er ferdig emballerte produkter. Kontrollen vil foregå i forbindelse med behandling av godtgjørelse for reguleringslager.

9. Videre utredninger

Omleggingen fra målprissystemet til volummodell melk innebærer at hovedelementene i markedsordningen for melk, importvernet, prisutjevningsordningen, kvoteordningen og markedsreguleringen i store trekk kan videreføres som i dag. Departementet vil likevel sette i gang et arbeid med sikte på forbedringer av ulike elementer i disse ordningene.

Markedsreguleringen er viktig for å sikre stabilitet i markedet for melk, både for melkeproducentene og videre i verdikjeden. For å sikre forutsigbarhet og tillit er det viktig at rammene rundt markedsreguleringen er tydelige. Lik informasjon og likebehandling med hensyn på tilgang av råvare og pris for kjøperne av rå melk er avgjørende. I det videre vil departementet vurdere tiltak for å bidra til at Tine SA som markedsregulator kan ha nødvendig tillit gjennom tydeliggjøring av grensesnitt og forenklinger i selve markedsreguleringsystemet. Departementet vil også vurdere om sesongsvingninger i større grad kan håndteres gjennom noe økt rom for prisvariasjon gjennom året.

Når det gjelder prisutjevningsordningen for melk, vil ordningen, som nevnt, forvaltes som i dag. Det innebærer blant annet at produksjonsfløteverdien fortsatt skal fastsettes av Landbruksdirektoratet i satsforskriften. Departementet ønsker imidlertid å vurdere om og hvordan det kan etableres et prissystem der prisen på fløte/melkefett i større grad tilpasses etterspørselen, og at prisen på fett i betaling til produsent og prisen på fløte levert på mottakspunkt når det er definert overskudd av melkefett i markedet, i større grad samsvarer enn den gjør i dag.

I denne sammenheng må det også vurderes hvorvidt mottaksplikten for fløte fortsatt kan være ubegrenset når muligheten for innlegg av melkefett på reguleringslager får en volumbegrensning.

I den forbindelse legger departementet opp til at Landbruksdirektoratet skal gå gjennom priselastisitetene for de ulike anvendelsesområdene. Dette for å gi et bedre grunnlag for forutsigbar fastsettelse av satser i prisutjevningsordningen, og om man fremover kan fastsette avgifter og tilskudd med lengre varslingsstid enn i dag. Varslingstiden, dvs. tiden mellom tidspunkt for fastsettelse av satsene og virkningsdato, bør være så lang som mulig hensyntatt en forsvarlig satsprosess jf. kap. 3.1 over.

Det skal også vurderes endringer i innfraktordningen for melk der alle industrielle meierier regnes som basismeierier. Ettersom dette vil medføre en tilhørende endring av innfraktsatsene bør vurderingen sees i sammenheng med den gjennomgangen av innfraktordningen som normalt gjøres hvert tiende år. Departementet tar sikte på at arbeidet med dette gjøres koordinert med de øvrige elementene som skal vurderes i denne sammenheng.

Departementet vil også vurdere behovet for større grad av involvering fra meierier med egne leverandører i fastsettelsen av melkekvoter enn i dag.

Volummodell melk gjelder for både ku- og geitemelk, og markedene for ku og geit vil kunne utvikle seg forskjellig. Avtalepartene er derfor enige om at man i jordbruksoppgjøret i 2025 skal vurdere egne tilpasninger for geitemelk.